

Cirkulärnr: 1994:212
Diariernr: 1994:2940
Handläggare: Bengt Westman
Avdsek: Plan
Datum: 1994-11-25
Mottagare: Kommunstyrelsen
Planfrågor, Stadsbyggnad, Bygglov
Rubrik: Ny förordning om hissar och vissa andra motordrivna
anordningar
Bilaga Förordning

Handläggare:
Bengt Westman

1994-11-25

Kommunstyrelsen
Planfrågor, Stadsbyggnad, Bygglov

Ny förordning om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

Regeringen utfärdade den 16 december 1993 en förordning om hissar och vissa andra motordrivna anordningar (1993:1598). Till förordningen har Boverket den 17 juni 1994 utfärdat föreskrifter och allmänna råd (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar; BFS 1994:25 H1). Föreskrifterna och de allmänna råden kan beställas från Boverkets publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona, fax 0455 - 819 27.

Såväl förordning som föreskrifter gäller från den 1 juli 1994. Intill dess något organ ackrediterats för besiktning enligt de nya reglerna, gäller dock även fortsättningsvis äldre regler för besiktning (Boverkets föreskrifter, övergångsbestämmelserna).

Information om ackreditering kommer att lämnas till kommunerna av Boverket.

Den eller de kommunala nämnder som fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet är tillsynsmyndighet när det gäller bestämmelserna i föreskrifterna. Dessutom är Arbetarskyddsstyrelsen och Yrkesinspektionen tillsynsmyndighet i den mån anordningen omfattas av tillsyn enligt arbetsmiljölagen.

Bakgrund

En förändring av reglerna för kontroll av hissar och vissa andra motordrivna anordningar har diskuterats under lång tid. Det har funnits önskemål att föra samman reglerna för hissar och maskindrivna portar i en författning, där också andra motordrivna anordningar som rulltrappor, sopsugar, skidliftar och linbanor skulle kunna täckas in. Det har också varit ett önskemål att ta

bort den dubbla kontroll som funnits vid installation av hiss, då såväl bygglov som särskilt tillstånd för installation av hissen krävts.

Till de tidigare motiven har under senare år tillkommit en önskan att anpassa reglerna för kontroll av motordrivna anordningar till det öppna kontrollsystem som successivt introduceras bl. a. som en konsekvens av EES-avtalet.

Syftet med förordningen och föreskrifterna

Förordningen och föreskrifterna syftar till att

- Sammanföra reglerna för kontroll av hissar, maskindrivna portar och andra motordrivna transportanordningar i en lagstiftning.
- Introducera ett öppet kontrollsystem för hissar, vilket innebär att AB Svensk anläggningsprovningens monopol bryts, och att varje organ som ackrediterats av SWEDAC (Styrelsen för teknisk ackreditering) kan verka som besiktningsorgan.
- Att sammanföra regler som hittills funnits i Boverkets resp Arbets- och skyddsstyrelsens författningar till ett regelsystem.
- EU-harmonisering genom att anpassa reglerna till EG:s direktiv och europeiska harmoniserade standarder.

Förordningens räckvidd

Förordningen omfattar följande anordningar (1 §)

- Hissar.
- Andra anordningar för transport av personer eller personer och gods, som rulltrappa, rullramp, släplift, linbana eller bergbana.
- Motordrivna portar eller liknande anordningar som dörrar, väggar, galler och grindar.
- Anordningar avsedda att ta hand om eller forsla bort avfall som soptransporthiss, sopsug och stationär komprimator och sopskruv.

Anordningar som är avsedda att användas yrkesmässigt av särskilt instruerad personal är undantagna från förordningen (2 §).

Besiktningar och annan teknisk kontroll

Det är den som äger eller ansvarar för en anordning som är ansvarig för att förordning och föreskrifter följs. I dennes skyldigheter ingår att i tillämpliga fall låta besiktiga anordningen;

1. innan anordningen tas i bruk första gången (*första besiktning eller kontroll*)
2. inom bestämda intervall beroende på typ av anordning (*återkommande besiktning eller kontroll*)
3. besiktiga anordningen innan den för första gången tas i bruk efter att ha ändrats (*revisionsbesiktning eller revisionskontroll*).

Vid sidan av dessa ordinarie besiktningar kan en tillsynsmyndighet genom beslut i ett särskilt fall ålägga ägaren att låta besiktiga anordningen (*Särskild besiktning, § 8*). Ett exempel på sådan besiktning är om det uppstår tvekan om

säkerheten hos en viss typ av linbana. En tillsynsmyndighet kan då ålägga ägarna av denna linbanetyp att vidta en speciell kontroll i något avseende.

Byggnadsnämndens uppgifter

Tillsynsmyndigheten har enligt föreskrifterna följande uppgifter:

1. Ta emot besiktningsbevis från besiktningar av anordningar som har brister och i förekommande fall medge att anordningen trots bristerna får användas under viss tid enligt föreskrifternas avsnitt 3.1.
2. I de fall användning under viss tid medgivits utfärda besiktnings skylt enligt 3.6.2.
3. Om det finns särskilda skäl medge anstånd med besiktningen enligt 3.3.2.
4. Besluta om särskild besiktning enligt förordningens 8 § (se *ovan*).

Om en återkommande besiktning slutförs utan anmärkning, utfärdar besiktningsorganet en besiktnings skylt. Byggnadsnämnden kommer då inte i kontakt med ärendet. Det bör innebära att den absoluta majoriteten av besiktningar sker utan att nämnden över huvud taget blir inblandad.

Medgivande om användning under begränsad tid (3.1)

En återkommande besiktning skall enligt 3.3.2 utföras i god tid. Om eventuella brister som framkommit vid besiktning inte åtgärdats och godkänts av besiktningsorganet före besiktningsintervallets utgång, ska anordningens ägare sända in besiktningsbeviset till byggnadsnämnden.

I samband med att beviset sänds in, kan anordningens ägare ansöka om medgivande från nämnden att anordningen får användas under begränsad tid. Ett sådant medgivande bör som längst ges för en i förhållande till besiktningsintervallet begränsad tidsperiod.

Byggnadsnämnden bör besluta om medgivande under begränsad tid endast efter direkt begäran från anordningens ägare.

Om anordningens ägare inte begär medgivande om tillfällig användning, fungerar det insända besiktningsbeviset som underlag för byggnadsnämndens tillsynsverksamhet.

De flesta byggnadsnämnder saknar egen expertis för att bedöma om en anordning kan tillåtas användas under en begränsad tid trots brister. I normalfallet kommer nämnden därför att vara beroende av en bedömning av besiktningsorganets experter för att kunna avgöra om det är möjligt att medge användning under en begränsad tid. Av föreskrift i avsnitt 3.6.1 framgår bl a att besiktningsbevis ska ange resultatet av besiktningen. I de fall då byggnadsnämnden inte kan fatta sitt beslut med stöd av besiktningsresultatet, kan det besiktningsorgan som utfört besiktningen kontaktas för konsultation och samråd.

Utfärdande av besiktningsskylt (3.6.2)

En anordning som omfattas av förordningen får inte användas om den inte är försedd med besiktningsskylt. Besiktningsskylten är en signal för brukaren av hissen eller anordningen att ägaren fullgjort sina skyldigheter och låtit genomföra besiktning.

Besiktningsskylten utfärdas normalt av besiktningsorganet (3.6.2). I de fall byggnadsnämnden medger användning under begränsad tid, ska dock nämnden utfärda besiktningsskylt med uppgift om tid för vilken anordningen får brukas.

Kommentus Gruppen AB arbetar med att ta fram underlag för besiktningsskylt.

Anstånd (3.3.2)

Om det finns särskilda skäl får byggnadsnämnden enligt föreskrifternas avsnitt 3.3.2 medge uppskov med besiktningen i högst 6 månader. Uppskovet får inte vara för långt i förhållande till besiktningens intervallens längd.

Ett särskilt skäl kan vara att besiktningstidpunkten infaller under driftsäsong för t.ex. en skidlift. Om anordningen är belägen i en byggnad som är på väg att utrymmas för rivning eller större ombyggnad, kan detta förhållande vara ett särskilt skäl.

Medgivande om anstånd bör inte avse längre tid än medgivande om användning för begränsad tid av anordning med brister enligt 3.1. Vid första besiktning (se ovan) bör anstånd ej medges.

Avsteg från föreskrifterna (2.1)

Enligt avsnitt 2.1 i föreskrifterna är det möjligt att göra mindre avsteg från föreskrifterna om anordningen ändå ger ett tillfredsställande skydd mot olycksfall och ohälsa. Avsteg får göras om det till följd av byggnadens eller fastighetens förutsättningar skulle medföra oskäliga kostnader att inte acceptera avsteg, eller om det vid ändring av en anordning skulle vara olämpligt av varsamhetsskäl. Avsteg får endast göras om anordningen ändå ger ett tillfredsställande skydd mot olycksfall och ohälsa.

I föreskrifterna anges inte vem som får besluta om avsteg. Vår bedömning är att eventuella avsteg måste framgå av bygglovsbeslut, eller efter 1 juli 1995 av protokoll från byggsamråd för att anordningen fortlöpande ska kunna godkännas vid återkommande besiktningar av olika besiktningsorgan.

Relationen mellan tillsynsmyndigheter

Både byggnadsnämnden och Arbetarskyddsstyrelsen/Yrkesinspektionen är tillsynsmyndigheter enligt förordningen. Byggnadsnämnden svarar för den löpande tillsynen vid återkommande besiktningar. Många motordrivna anordningar finns på arbetsplatser. Om Yrkesinspektionen vid sin löpande tillsyn enligt arbetsmiljölagstiftningen upptäcker brister, kan inspektionen ingripa enligt arbetsmiljölagstiftningen. Byggnadsnämnden kan agera mot ägare som brister i sina skyldigheter enligt 10 kap PBL (se nedan).

Första besiktning

Normalt behöver byggnadsnämnden vid återkommande besiktning inte befatta sig med besiktningsbevis i fråga om anordningar som besiktigats utan anmärkning. I samband med bygglovärenden eller efter den 1 juli 1995 vid bygganmälan rörande ny- eller ombyggnad av hiss, bör det dock tas in som ett villkor i lovet (efter 1 juli 1995 en punkt i kontrollplanen) att byggherren ska förete bevis om genomförd *första besiktning* av hissen eller den motor-drivna anordningen. Observera dock att det inte föreligger någon skyldighet för byggnadsnämnden att föra register över fastigheter med hissar eller andra maskindrivna anordningar.

Delegationsbeslut

Byggnadsnämndens delegationslista med delegation till tjänsteman bör utökas med beslut enligt föreskrifterna , BFS 1994:25; H1, rörande

- medgivande enligt 3.1 att anordning trots vissa brister får användas under en begränsad tid,
- utfärdande av besiktningsskylt enligt 3.6.2,
- uppskov med besiktning enligt 3.3.2,
- avsteg från föreskrifterna enligt 2.1.

Till delegationsbeslutet bör kopplas villkor för delegationen.

Avgifter, taxa

För medgivande enligt 3.1 att anordning trots vissa brister får användas under en begränsad tid och för utfärdande av besiktningsskylt enligt 3.6.2, kan byggnadsnämnden ta avgift genom taxa.

Sanktioner och påföljder

Byggnadsnämndens befogenheter enligt 10 kap. PBL är tillämpliga på ärenden enligt förordningen (se förordningen 1993:1598, 13 §).

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Plan- och miljösektionen

Rolf A Karlson

Bengt Westman

Bilaga
Förordning